

ΜΟΝΤΑΖ

βήμα προς βήμα

ΤΟ ΜΟΝΤΑΖ, δηλαδή η τακτοποίησης των πλάνων και των σκηνών που έχουμε γυρίσει, σε μια λογική σειρά διαδοχής ώστε το σύνολο να αποτελέσει μια ολοκληρωμένη κινηματογραφική ιστορία, δοσμένη με τον προσωπικό τρόπο έκφρασης του δημιουργού της, πρέπει να απαιτείται πάντοτε για τον ερασιτέχνη — μια αληθινά γοητευτική άπασχόληση.

Όσο αυτό δεν συμβαίνει πάντα, είτε κυρίως, λόγω άγνοιας ενός πρακτικού τρόπου εργασίας, είτε λόγω έλλειψης των απαραίτητων μέσων, είτε και για τους δύο αυτούς λόγους, με αποτέλεσμα περάσματα και ξαναπεράσματα του φιλμ, κοφίματα και κολλήματα και ξεκολλήματα επανειλημμένα, τα οποία και το φιλμ καταστρέφουν και την υπομονή και τον ενθουσιασμό του ερασιτέχνη δοκιμάζουν.

Υπάρχουν φυσικά πολλοί μέθοδοι εργασίας στο μοντάζ. Και είναι δύσκολο να ξεχωρίσει κανείς ποιά είναι καλύτερη από την άλλη, μια και στην εργασία αυτή υπεισέρχεται και ο προσωπικός παράγων. Θα προσπαθήσω όμως εις τις παρακάτω γραμμές να σας δώσω μια απλή τεχνική, εύκολη και προσιτή σε όλους, και απηλλαγμένη της ανάγκης πολλών εξαρτημάτων και εργαλείων που δεν είναι πάντοτε, οικονομικώς τουλάχιστον, προσιτά εις τον ερασιτέχνη.

απαιτούμενα μέσα

α) Μια θιζιονέζα (Viewer Editor). Υπάρχει μεγάλη ποικιλία τέτοιων συσκευών εις το εμπόριον με τιμήν γύρω στις 1000 δραχ.

β) Μία κολλέζα (συσκευή κολλήματος). Επίσης μεγάλη ποικιλία διατίθεται εις το εμπόριον από δραχ. 200 περίπου και άνω. (Προτιμάτε πάντοτε μια κολλέζα που κάνει λεπτά κολλήματα και αυτό για να αποφεύγονται τα πηδήματα του φιλμ κατά την ώρα που περνάει το κόλλημα από την θυρίδα της μηχανής προβολής).

γ) Ένας πρόχειρος ξύλινος πήχης από μαλακό ξύλο για να τοποθετούμε με καρφίτσες τα κομμάτια του φιλμ τα οποία τελικώς θα μοντάρουμε.

δ) Ένα μπουκαλάκι κόλλα.

ε) Χαρτί και μολύβι.

στ) Όρεξις — κέφι — φαντασία, (αυτά φυσικά δεν διατίθενται στην αγορά).

τρόπος εργασίας

1. Συγκεντρώσατε όλες τις μπομπίνες που πρόκειται να συμπεριληφθούν στο τελικό σας φιλμ. Αρχίσατε να τις περνάτε άργα και προσεκτικά από την θιζιονέζα μελετώντας και αναλύοντας τα πλάνα και τις σκηνές και ελέγχοντας ταυτοχρόνως και την καλλιτεχνική και τεχνική τους αρτιότητα. Σημειώνετε εις το μπλόκ σας κάθε πλάνο ή σκηνή με την σειρά που εμφανίζεται στην οθόνη της θιζιονέζας δίνοντάς του αύξοντα αριθμό και προσθέτοντας τις παρατηρήσεις σας π.χ., το είδος του πλάνου. (Πλάνο Συνόλου (Π.Σ.) — Μέσον πλάνο (Μ.Π.) — Αμερικανικό πλάνο (Α.Π.) — Έγγυος πλάνο (Ε.Π.) — Γκρό πλάν (Γ.Π.) — Έγγυος Γκρό πλάν (Ε.Γ.Π.), την διεύθυνσι ενός πανοραμικού, π.χ. προς τα Δεξιά ή προς τα Άριστερά, ως και κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία και υπενθύμιση μ'ην έμπι-

στεύεσθε όλα στη μνήμη σας.

Έτσι στο μπλόκ μας θα έχουμε π.χ.:

1. Άφεις του αυτοκινήτου στην προκυμαία, κοντά στο πλοίο μας, αποβίθαισις επιβατών και άποσκευών — (Μ.Π.) — λίγο υποφωτισμένο.
2. Άποψις αποβάθρας και πλοίων από μακριά (Μ.Π.) — Καλό. Άρχικό πανοραμικό προς τα δεξιά.
3. Μέλη της συντροφιάς μας κυκλοφορούν στο κατάστρωμα (Μ.Π.).
4. Η συντροφιά μας στο μπάρ. (Π.Α.) — Πολύ υποφωτισμένο. Να αφαιρεθῆ.
5. Ναῦται του πλοίου μαζεύουν σχοινιά. Πολύ υπερφωτισμένο και μικράς διάρκειας. Να αφαιρεθῆ.
6. Άξιωματικός του πλοίου στη γέφυρα χειρίζεται τους τηλεγράφους. Πηδαλιούχος στρίβει το τιμόνι. (Μ.Π.).
7. Γλάροι που πετούν (Γ.Π.), παρακολουθώντας τα απόνερα του πλοίου.
8. Καπνοδόχος με σειρήνα του πλοίου την ώρα που σφυρίζει (Γ.Π.).
9. Εισορκή της άγκύρας (Α.Π.).
10. Πλώρη που σχίζει τα κύματα. (Γ.Π.).

Και ούτω καθ' ἑξῆς μέχρις ἐξαντλήσεως του συνόλου των μπομπινών που έχουμε διά το μοντάζ.

2. Μελετήσατε τώρα τον πίνακα των αριθμημένων σκηνών και πλάνων που έχετε γράψει στο

μπλόκ. Συνθέσατε νοερά την ταινία να τοποθετηθεί, νοερά πάλιν, τα αριθμημένα πλάνα κατά την επιθυμητήν αλλά και όρθην σειράν διαδοχής. Αποφασίσατε για τα κακογυρισμένα και άκατάλληλα πλάνα που πρέπει να αφαιρεθούν. Αφού εξετάσατε έτσι τις διάφορες λύσεις συνθέσεως, διαλέξατε τελικά αὐτήν που ἐξυπηρετῆι περισσότερο τις προθέσεις σας για τὴν ολοκληρωμένη ταινία με τὸν δικὸν σας τρόπο ἐκφράσεως καὶ αποφασίσατε ὀριστικὰ γιὰ τὴν ἐπιθυμητὴν σειράν καὶ θέσιν τῶν πλάνων καὶ τῶν σκηνῶν σας στὴν τελικὴ μορφή τῆς ὁλοκληρωμένης ταινίας σας.

Αναγράφεται τώρα σ' ἓνα καινούργιο χαρτί τὰ σημειωμένα κατ' αὐξοῦντα ἀριθμὸν στὸ μπλόκ πλάνα, με τὴν ὀριστικὴν τελικὴν σειράν διαδοχῆς τὴν ὁποίαν ἀποφασίσατε νὰ ἔχουν στὴν τελειωμένη ταινία σας. Ἔτσι τὰ πλάνα τοῦ παραδείγματος τῆς προηγουμένης ἐργασίας 1 θὰ πάρουν τὴν ἐξῆς νέα καὶ ὀριστικὴν σειράν: 2 - 1 - 8 - 9 - 6 - 10 - 3 - 7 κ.τ.λ. (τὰ 4 καὶ 5 ἀφαιροῦνται ὡς μὴ ἱκανοποιητικὰ τεχνικῶς). Τώρα εἰμεθα ἔτοιμοι γιὰ τὴν φάσι 3.

3. Ἀρχίζουμε τώρα νὰ περνᾶμε καὶ πάλιν τις μπομπίνες ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἀπὸ τὴν θιζιονέζα, παρακολουθώντας τις ἀρχικὰς σημειώσεις τοῦ μπλόκ. Κόβουμε ἓνα, ἓνα τὰ πλάνα καὶ τις σκηνές, ὅπως εἶναι κατ' αὐξοῦντα ἀριθμὸν σημειωμένα στὸ μπλόκ. Τρυπάμε με μιά καρφίτσα ἓνα κομμάτι χαρτί, ὅπου ἔχουμε σημειώσει προηγουμένως τὸν ἀρχικὸ αὐξοῦντα ἀριθμὸ τοῦ πλάνου ἀπὸ τὸ μπλόκ (ἐργασία 1), περνᾶμε τὴν καρφίτσα μέσα ἀπὸ μιά ἀπὸ τις διατρήσεις τοῦ φιλμ καὶ καρφώνουμε τὴν καρφίτσα στὴν ἐξόλινη πῆχη που ἔχομε φροντίσει νὰ στερεώσουμε ἀπ' τὴν ἀρχὴ σὲ κάποιο βολικὸ μέρος κοντὰ στὸ τραπέζι τῆς ἐργασίας μας. (σχ. 2). Ὅταν τελειώσουμε αὐτὴν τὴν ἐργασία, ὁλόκληρο τὸ ὀλικὸ μας θὰ θρίσκειται κρεμασμένο σὲ μικρὰ ἀριθμημένα κομμάτια φιλμ που θὰ κρέμονται μαζί με τὸν ἐνδεικτικὸ ἀριθμὸν τους ἀπὸ τὴν ἐξόλινη πῆχη.

4. Τώρα ἀρχίζει ἡ τελικὴ φάσις τοῦ μοντάζ. Ἔχομε μπροστά μας τὸ χαρτί που σημειώνει τὴν τελικὴν σειράν διαδοχῆς τῶν πλάνων (ὡς παράδειγμα 2 - 1 - 8 - 9 - 6 - 10 - 3 - 7 κ.τ.λ.). Παίρνουμε ἓνα κομμάτι λευκὴ ταινία (ἀπ' αὐτὸ που χρησιμοποιεῖται γιὰ ἀρχές) καὶ κολλοῦμε πίσω ἀπ' αὐτὸ τὸ πλάνο ὅπ, ἀριθ. 2 ἔκκρεμώντας τὸ ἀπὸ τὴν πῆχη εἰς τὸ τέλος τοῦ 2 κολλοῦμε τὸ 1, εἰς τὸ τέλος τοῦ 1 τὸ 8, εἰς τὸ τέλος τοῦ 8 τὸ 9, εἰς τὸ τέλος τοῦ 9 τὸ 6, εἰς τὸ τέλος τοῦ 6 τὸ 10, εἰς τὸ τέλος τοῦ 10 τὸ 3, εἰς τὸ τέλος τοῦ 3 τὸ 7 καὶ ὅτω καθ' ἐξῆς μέχρις ἐξαντλήσεως ὅλων τῶν κρεμασμένων στὴν πῆχη πλάνων. Προσοχὴ νὰ μὴ κολλήσουμε κατὰ λάθος κανένα πλάνο ἀνάποδα. Τυλίγουμε προσεκτικὰ καὶ διαδοχικὰ κάθε νεοπροσθεθέν πλάνο στὴν δεξιὰ μπομπίνα τῆς θιζιονέζας, ὥστε νὰ μὴ φθειρῆται ἡ ταινία καὶ νὰ διευκολυνόμεθα στὴν ἐργασία μας. Στὸ τέλος τοῦ τελευταίου πλάνου τοποθετοῦμε ἓνα μικρὸ κομμάτι ταινία ἀπὸ τὰ ἀχρηστα. Εἶναι χρήσιμο γιὰ νὰ ἀποφεύγουμε τὴν φθορὰ τῶν τελευταίων εἰκόνων τῆς ταινίας ἀπὸ τὸ στερεώμα τους στὴν θάσι τῆς μπομπίνας.

Ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν τίτλοι στὸ φιλμ, θὰ πρέπει καὶ αὐτοὶ νὰ ἔχουν ἀριθμηθῆ ὅπως καὶ τὰ ἄλλα πλάνα καὶ ἀναγραφῆ στὴν κατάλληλη θέσι στὸν πίνακα τελικῆς σειράς.

Πήνουμε μιά τελευταία ματιὰ στὴν περατωθεῖσα τώρα ἐργασία μας περνώντας τὴν φρεσκομονταρισμένη, ὁλοκληρωμένη ταινία μας ἀπὸ τὴ θιζιονέζα γιὰ ἓνα τσεκάρισμα πιθανῶν λαθῶν, ἔχοντας ὅπ' ὄψιν, ὅτι ἰσχυρὰ προσοχὴ πρέπει νὰ λαμβάνεται πρὸς ἀποφυγὴν λαθῶν κατὰ τὸ μοντάζ τῶν ὁποίων ἡ ἐπανόρθωσις θὰ ἀπαιτῆται νέα κοψίματα καὶ κολλήματα. Τοῦτο εἶναι ἀκόμη σπουδαιότερο ὅταν πρόκειται ἡ τελικὴ μας ταινία νὰ ἠχογραφήθῃ.

Καὶ τώρα τὸ ἔργον τῶν χειρῶν μας, ἔχει τελειώσει. Ἄν γνωρίζουμε τοὺς στοιχειώδεις κανόνες, εἰμαστε ἀρκετὰ αὐστηροὶ με τὸν ἑαυτὸν μας καὶ ἔχομε ἐργασθῆ με φαντασία, ζῆλο καὶ καλὸ γούστο, μπορούμε νὰ τὸ παραδώσουμε στὴν κριτικὴ τῶν θεατῶν μας με ἐμπιστοσύνη. Πάντως θὰ ἔχομε περάσει με τὴν ἐργασία μας αὐτὴ ἀρκετὲς γοητευτικὰς ὥρες.

